HET ONGELOOFLIJKE LEVENSVERHAAL VAN EMIGRANT JAAK VERSTEYLEN, DE ANTWERPSE TORENKLIMMER.

Dit levensverhaal werd door Jaaks zoon, Karel, nauwkeurig opgetekend en aan mij naverteld door diens dochter Marguerite Versteylen in 1987. Ik vond het de moeite waard om nog eens te publiceren.

Bewerking: Jan Vanderhaeghe

Een eigenaardige geschiedenis, die van de "torenklimmer", die nog jaren na het gebeurde, de held was voor sommige Antwerpenaren.

We schrijven 1864. Jaak Versteylen is 19 jaar oud. Hij werkt aan de restauratie van de Onze Lieve Vrouwentoren te Antwerpen als steenkapper.

Het was 2 november: Allerzielen. Vroeger gold dit als een vrije dag na de feestdag van 1 november. Jaak moest echter werken en dat ging hem niet goed af. Zijn werkmakkers besloten een paar glazen te gaan drinken alvorens aan het werk te gaan.

Van vijf uur 's morgens was Jaak van huis want om zes uur begon de werkdag. Kroegen waren er altijd open op dit vroege uur, want het was een gewoonte dat voor of na het werk ettelijke glaasjes jenever gedronken werden door de arbeidersklasse. Jaak werd bij elke borrel overmoediger en aangezien hij steeds op avontuur uit was, riep hij plots: "Wedden dat ik langs de donderroe op onze toren klim!".

Voor één kapper jenever (een halve pint) werd de weddenschap aangenomen. Jaak, gekleed met zijn witte werkkiel, begon de beklimming om half elf. Het begin was moeilijk; hij moest zoeken en tasten naar de "goede houding". Het beste was zich langs de 12 mm dikke donderroe (een mengsel van kabels) te laten glijden door de ene voet na de andere te zetten tegen de stenen van de toren. Na dit moeilijk begin, en zonder veel naar beneden te kijken, schoof hij stilaan hoger. De witte kiel hinderde hem en na eerst één mouw te hebben laten zakken, toen de tweede, wierp hij de kiel naar beneden, waar zich een menigte begon te vormen om de waaghals te volgen.
De kiel kwam op de Oude Vaartplaats terecht!

Om half twaalf was hij op de eerste galerij: de top was nog ver af.
Na een half uur kwam hij aan de tweede galerij en werd de donderroe echter een metalen slang. Jaak droeg natuurlijk geen handschoenen. Zijn handen begonnen te bloeden, maar van opgeven wilde hij niet weten! Het zweet stroomde van zijn lichaam en zijn beginnende dronkenschap was helemaal weggeklommen. Nog twaalf meter, nog zes, en… ja, rond twaalf uur kwam hij op de plaats waar men de vlag uitsteekt en twee meter verder ziet hij de haan. Hij moest nu de stang beklimmen als een boom.

In zijn jeugdige overmoed en nu alle angst geweken was, wierp hij een been over de haan en begon allerlei fratsen uit te halen, die fel door de inmiddels zwart van het volk zijnde Hanschoenmarkt begeerd werden.

Door al dat gedoe kwam er een vergulde bronzen haneveer los, dat stuk raapte hij op en gooide het achteloos naar beneden.

Zo luidkeels galmde het hoerageroep van de toeschouwers – voor wie de prestatie zowat een gratis circusvoorstelling was – dat de politie er zich natuurlijk mee bemoeide en order toezwaaide om onmiddellijk naar beneden te komen. Jaak was echter ontnuchterd en erg vermoeid, met zijn pijnlijk bloedende handen, en had geenszins zin om terug af te dalen.
Hij is twee uren op de toren gebleven en toen kwam de vlagsteker van de toren lans de trap naar boven, en Jaak moest de enkele meters langs de roe terug afdalen, nadat hij van de haan geklommen was.

Einde goed, alles goed, hij was gelukkig toen hij zich langs de trap tot op de begane grond had begeven.

Gevierd als een held, kon hij zich loswringen en eigenlijk doodbeschaamd om al de herrie die hij veroorzaakt had, ging hij weer naar huis, zich wel onthoudend iets te vertellen over hetgeen gebeurd was.

In Berchem was er nog niet veel uitgelekt van Jaaks avontuur. Zijn stiefvader was een slager en met afgrijzen dacht Jaak aan de grote kans dat zijn exploot in de winkel zou verteld worden.

De morgen van de volgende dag stond in grote letters de ganse geschiedenis in de krant. Jaaks zuster las het artikel voor, onwetend dat het over haar eigen broer ging. Maar de volgende dag stonden er meer details bij, alsook de naam van de “dader”. Jaak biechtte alles op aan zijn zuster en samen lieten ze het dagblad verdwijnen.

Verder zou er natuurlijk nog enkel de herinnering aan die dwaasheid zijn overgebleven, ware het niet dat er een wending in de zaak was gekomen.

De meid van de heer Binjé op de Handschoenmarkt, verwittigde haar werkgever, dat in de dakgoot een zwaar metalen stuk lag, dat niet aan het huis behoorde. Bij nader toezien bleek het natuurlijk de vergulde haneveer, die Jaak achteloos naar beneden had geworpen, te zijn.
De Heer Binjé talmde niet en bracht prompt het stuk naar het politiebureau. Ja, maar dat veranderde de zaak. Nu werd Jaak opeens iemand die zich schuldig gemaakt had aan beschadiging van stadsgebouwen, en dat hield in, dat een voorbeeldige veroordeling hem wachtte. Natuurlijk was er ook in de winkel gepraat en het duurde niet lang of Jaaks vader en moeder vernamen de waarheid over de heldendaad van hun zoon. Ze hoorden eveneens over de beschadiging van de bronzen haan. Intussen was de jongen reeds uitgenodigd bij de politiecommissaris om er uitleg te verschaffen nopens het wegwerpen van het stuk brons. De commissaris zelf zegde spijt te hebben, dat het voor Jaak zo tragisch moest aflopen. Zonder de Heer Binjé zou nooit iemand die onzinnige daad vermoed hebben, en Jaaks imago zou er nooit onder te lijden gehad hebben.

De kapper jenever had hij wel in ontvangst genomen, met de gelukwensen van zijn werkmakkers, maar …. thuis beleefde Jaak allesbehalve pret. Zijn ouders schenen de enigen te zijn die het zaakje niet naar waarde schatten en tobden al maar door op het boterbriefje dat eerstdaags zou aankomen. Het geld was allemaal niet zo erg, als er maar geen gevangenneming van kwam.

De ouders dachten aan hun handel. Jaak was doodsbenauwd voor de gevangenis. Hoe meer de tijd vorderde, hoe meer hij erover dacht het land te verlaten. Ja, op een schip aanmonsteren, alles vergeten en…nog meer avonturen tegemoet!

Die gedachte nam steeds meer vorm aan toen zijn moeder hem op zekere dag een pro-justitia toonde, gericht aan Versteylen Jaak, om op 24 november a.s. voor de "Correctionele Rechtbank" te verschijnen. Alle aarzeling viel plots weg: hij zou vertrekken.

's Anderendaags reeds ging hij naar de haven, in plaats van naar het werk. Na twee uren kuieren langs de aan de kaai gemeerde schepen kwam hij bij iemand terecht die hem naar een kantoor bracht: alles werd gauw afgehandeld. Hij werd aangemonsterd als tremmer (trimmer zegt men in Antwerpen) op een cargoboot die naar New-York voer. De afvaart was op 13 november, dus twee dagen later. Hij trok naar zijn werk om er uitbetaald te worden, want het was uit met stenen te houwen. Hij kocht zelf een matrozenpak, de nodige uitrusting en stapte een beetje teneergedrukt naar huis. In feite zou hij zijn familie gauw moeten afscheid wensen. Na het eten deelde hij zijn plan mee aan de familieleden, die natuurlijk hoogst verbaasd waren.

Zo vertrok hij op 13 november 1864 met de "Magdalena" naar New-York waar hij na een goed verlopen reis aankwam. Tijdens de reis had Jaak kennis aangeknoopt met een andere tremmer, een zekere Louis. Voordat ze te New-York aanlegden had Jaak de andere zo goed ingepalmd dat ook Louis van plan was niet naar België terug te keren. Na de nodige formaliteiten zetten ze beiden voet aan wal in de United States.

Drie weken had de reis geduurd. De eerste kennismaking was ellendig: New-York wachtte hen op in een geweldige sneeuwstorm: de sneeuw lag centimeters dik in de straten. Beide mannen begaven zich recht naar de lokalen van het Leger des Heils. Het was er ver van aangenaam: vele havelozen warmden zich er wat op, verkleumd, rond de kachel.

Na gegeten te hebben besloten Jaak en Louis zo gauw mogelijk een manier te vinden om aan geld te geraken. Het barre weder zou hen daarbij helpen. Aangezien het hier erg winterde, kochten de beide mannen, die niet bepaald zonder centen zaten, elk een bezem en een schop. Zij belden huis aan huis aan in de betere wijken van de stad, en vroegen of ze de sneeuw mochten ruimen. Na een uur hadden ze samen vier dollars verdiend. Zo verdienden ze de eerste dag samen 15 dollars.

Een stevig maaltijd met steak, groenten, aardappelen en bier kostte hun elk anderhalve dollar. 's Nachts verbleven ze nog steeds in het lokaal van de Salvation Army, maar tegen betaling van 25 cent per nacht, de helft van de hotelprijs. Zij waren de énigen die betaalden.

Na tien dagen smolt de sneeuw en hun geld begon op te raken. Toen ze rond zich zagen viel het hen op, dat er hier weinig mannen waren en toen vernamen ze dat er hier revolutie was.

Wegens de slavenhandel stonden de twee partijen, voor en tegen, tegen elkaar op. De Zuidelijke Staten (pro) wilden zich van de Noordelijke (tegen de slavenhandel) scheiden. De successieoorlog was al een tijd aan de gang en er scheen niet gauw een eind aan te zullen komen. Dit feit bracht Jaak en Louis op de gedachte te tekenen als soldaat voor de Noordelijken. Natuurlijk zouden ze een andere naam aannemen, want de kapitein van hun schip kon hen nog steeds melden als weggelopen zeelui. Louis tekende als Louis Black en Jaak werd Henry Williams, geboren in Ierland in 1843, zo werd hij twee jaar ouder. Beide mannen bedachten niet eens dat ze, voor twee Ieren, slechts een handjevol Engels praatten. Ze werden ingelijfd als vrijwilligers bij het 4de Regiment van New Hampshire onder kapitein John H. Roberts. De premie bedroog 740 dollars (3700 frank van toen). Bezem en schop gaven ze af in het Leger des Heils en wensten er afscheid.

Nu moesten ze per trein, langs Boston naar Gallope Island niet ver van Boston City, waar ze hun eerste onderrichtingen kregen. Onder al die verschillende nationaliteiten ontdekten ze nog een zekere Désiré, uit West-Vlaanderen. Deze Désiré was een wees, had voor zoveel hij wist geen familie in België en kwam zich speciaal inlijven om voor de Noordelijken te vechten.

Eindelijk hadden Jaak en zijn gezellen een vast doel voor ogen. Er werden gevoed en gehuisvest in een comfortabele kazerne, en toen besloot Jaak de eerste brief te versturen naar zijn ouders, om hen om vergeving te vragen wegens zijn onbezonnenheid. Na tien dagen dril vertrokken we naar het front. Hun werd gezegd dat de overwinning zéér nabij was. Per oorlogsbodem kwamen ze na drie dagen in Norfolk (Virginia) aan, waar het klimaat veel zachter was. Maar nu zagen ze ook de verwoestingen van de oorlog: vluchtelingen, platgebrande steden, dorpen…. Overnachten gebeurde nu in tenten. Het doelwit was Fort Fisher, dat de stad Wilmington, een belangrijke plaats in Noord-Carolina, beschermde. Het was ook de enige haven die de Zuiderlingen nog in hun bezit hadden. Eerst kruisten ze de soldaten die uit de vuurdoop kwamen, gekwetsten in ambulances, en toen zaten ze er zelf middenin. In Fort Fisher werd op leven en dood gevochten. Een kogel raakte het been van Jaak alias Henry. Louis bond dit been af, ontsmette zijn zakmes in de vlam van lucifers en haalde de kogel uit het gewonde been. Met een schoon verband uit zijn ransel werd de wonde afgedekt. Na korte tijd nam Jaak terug deel aan de strijd en was er zeker van dat de wonde stilaan zou helen. Drie dagen en drie nachten duurde het eer Fort Fisher in handen van de Noordelijken viel. De balans van de doden was verschrikkelijk. Slechts 160 man van de 1000 van het regiment hadden de slag overleefd. Hun nieuwe vriend, Désiré, was gesneuveld.

De overlevenden vierden op uitbundige wijze de overwinning. En…. om middernacht gebeurde het…. een zwaar dreunende slag deed de vloer onder hun voeten begeven, muren vielen om, balken stortten neer, het ondermijnde fort vloog de lucht in.

Henry werd wakker in een ziekenzaal. De verpleegster vertelde, dat hij bezwijmd was opgeraapt tussen een hoop gedode soldaten. Zijn hoofd en been zaten in een verband. Door het grote aantal doden werden de privaatwoningen tot ziekenzalen ingericht. Na twee dagen bracht de ziekenzuster hem het ontstellende nieuws dat ook Louis gesneuveld was, verpletterd onder een zware balk. Die slag kwam zeer erg aan. De hoofdwonde beterde, maar de kogelwonde was er zo erg aan toe, dat besloten werd tot amputatie.

Liever dood, oordeelde Henry en door middel van aaneengeknoopte beddenlakens sloeg hij de vlucht, door zich vanaf de eerste verdieping te laten zakken. De gordel waarin hij zijn geld bewaarde, had hij om zijn middel gebonden en in pyjama vluchtte hij weg. In zijn haast had hij zijn pantoffels vergeten en liep dus blootvoets in de nacht, hinkend van pijn.

Na een half uur kwam hij aan een bos en hij vleide zich neer op de grond. ’s Morgens, doodziek van koorts en dorst, strompelde hij doorheen een tabaksplantage. Zijn voetzolen deden hem geweldig pijn. De zon verzengde het landschap. Door een onuitstaanbare pijn gedreven, legde hij zich op de grond en kroop zo verder. Om de dorst te stillen zoog hij op een keitje om de illusie te wekken dat hij dronk. Op dat ogenblik bereidde hij zich voor om ter plaatse te sterven. Na een wijl zag hij plots in een wazige blik een mens op hem afkomen. Het was een diepgebruinde Indiaan, die hem met verstomming aanstaarde. De man ging en kwam na korte tijd met een drinkbus fris koel water en liet de gekwetste met kleine teugen drinken. Dan legde hij hem op zijn schouders en ging een 200-tal meter verder naar zijn hut in het bos. Hij las het tinnen plaatje met het stamnummer en wist zodoende dat hij met een soldaat te doen had. Hij baadde hem, vernieuwde de verbanden, gaf hem zuiver linnen. Op het gehele

been tekenden zich rode strepen af, de wonde etterde diep. De mesties bestreek de wonde met het vocht uit een flesje en liet de doodzieke slapen.

Na twee dagen kwam hij weer tot bewustzijn. De indiaan verzorgde regelmatig het gekwetste been. De mannen hadden nog geen enkel woord met elkaar gewisseld. Na enkele dagen zei de indiaan in het Engels: ”Enkele dagen rust en uw been is goed op weg naar genezing”. Toen vertelde Henry hoe hij aan die kwetsuur gekomen was. “Dit is geen medicijn dat blanke dokters kennen, het is door overlevering en door de planten die hier groeien” zie de indiaan. Henry werd zeer goed gevoed en tot viermaal per dag werd het been met een papje bestreken tot de rode strepen begonnen te wijken: het koudvuur trok weg. Na een week trok de indiaan een stukje stof van Henry’s denimbroek uit de wonde! Nu begon de wonde zienderogen te beteren en na een tweetal weken kon Henry op het been al hinkend lopen. Toen merkte hij dat de hut opgetrokken was langs een kreek Cape Fear River en er lag ook een kano. Mijlen in het rond was geen leven te bespeuren.

De mesties hield een geit en wild was er in overvloed, een moestuin lag naast het huisje. s‘ Anderdaags besloot Henry de afstand van 10 mijlen af te leggen per kano. Hij moest immers zijn eenheid vervoegen. De indiaan legde zijn ter verkopen dierenhuiden van poema’s en wasberen in de kano en zo trokken ze op weg. Samen gingen ze naar het hoofdhospitaal, waar hij op het kantoor alles over zijn ontsnapping moest opbiechten: hij stelde dan ook met trots zijn redder voor.

Na veel her en der geloop kreeg hij zijn militair uniform terug. Er was zelfs een brief uit Antwerpen van zijn ouders.
Henry gaf de mesties zijn geleende klederen terug en toen kwam het ogenblik van afscheid. Henry was zéér ontroerd en bood de indiaan een som geld aan, doch die weigerde met trots. De dokters kwamen één voor één het been onderzoeken en zegden dat ze van een wonder moesten spreken.
In de brief van zijn ouders las hij dat hij veroordeeld was tot 1 maand gevangenis en 100 frank boete. Vechten moest Henry niet meer. Op 23 augustus 1865 werd hij ontslagen uit militaire dienst te Raleigh (North Carolina). Het bewijsstuk dat hij kreeg deed dienst als officieel eenzelvigheidsbewijs (dit document is tot op heden bewaard).

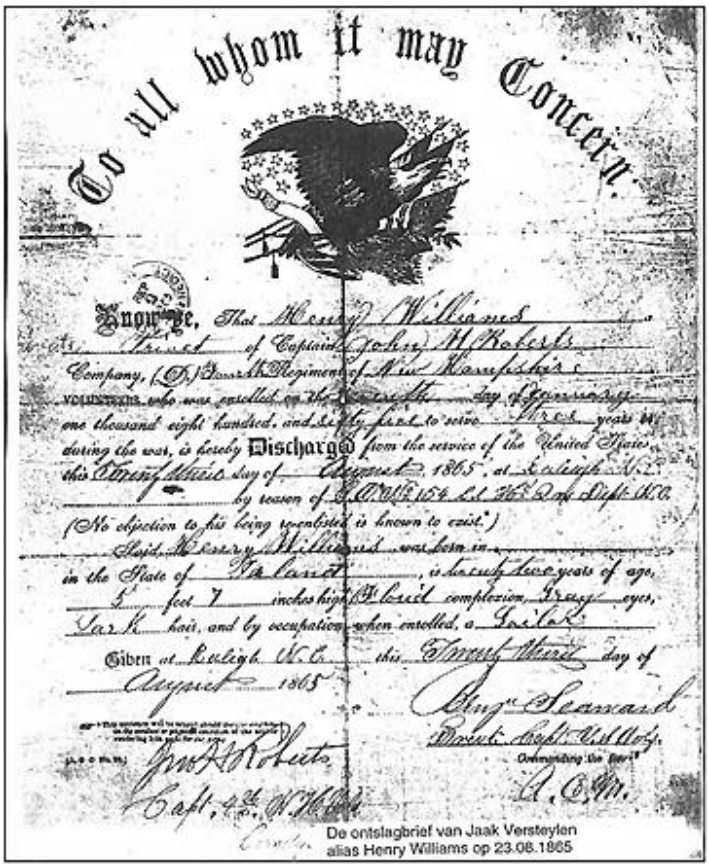
To all whom it may Concern.

Know ye, That Henry Williams
a Private of Captain John H. Roberts
Company, (F.) Fourth Regiment of New Hampshire
Volunteers who was enrolled on the Seventh day of September
one thousand eight hundred and sixty five to serve Three years or
during the war, is hereby Discharged from the service of the United States,
this Twenty Third day of August 1865, at Raleigh N.C.
by reason of G.O. No. 154 C.S. War Dept. A.G.O.
(No objection to his being reenlisted is known to exist.)
Said Henry Williams was born in
in the State of Ireland, is twenty two years of age,
5 feet 7 inches high, fair complexion, Grey eyes,
Dark hair, and by occupation when enrolled, a Sailor.
Given at Raleigh N.C. this Twenty Third day of
August 1865
Geo. Seward
Brevet Capt. U.S.V.
Commanding the Post
J. H. Roberts
Capt. 4th N.H.Vols.
A.C.M.

De ontslagbrief van Jaak Versteylen alias Henry Williams op 23.08.1865

In september werkte Jaak reeds in de tabaksplantages van Raleigh: er waren overal mannen te kort. Toen wilde hij een tijdje verlof nemen. Hij betrok nu een kamer in een Boarding-house (kosthuis) en was er helemaal op zichzelf aangewezen.
Na een week ging hij aan de tabaksoogst werken in de staat Virginia. Zulks was een 200 km meer noordwaarts tot in de stad Chesterfield, 20 km van Richmond, een streek met

uitgebreide tabaksvelden, met hier en daar een houten loods met latten, loods die als keuken en slaapplaats moest dienen voor de talrijke werknemers. Henry werkte hier 2 maanden lang zéér hard in een verzengende hitte, maar het loon was dan ook hoog.

Met een grote som geld op zak nam Henry nog maar eens vakantie en trakteerde zichzelf op een foto op metaal: een daguerotype (nog altijd familiebezit). Die foto kostte toen de som van 5 dollar wat voor die tijd een reuze som was. Die foto is tot op heden in prima toestand gebleven en is thans een curiosum.

In maart dacht Henry eraan om terug werk te zoeken. De tocht ging naar Canada voor de "Canadian Pacific Railway". De arbeid bestond erin de gekapte dwarsliggers naar de goederentrein te vervoeren, een zeer vermoeiend werk dat wel heel ruim werd betaald. De compagnie zorgde voor kleding, vervoer en voeding. Een dwarsligger woog van 80 tot 100 kg en men moest over een ijzeren gezondheid beschikken om er mee door te gaan. Gelegenheid om geld te verteren was er niet zodat men al heel gauw een klein fortuintje kon vergaren. Het was bitterkoud in Sascatchewan, Canada: Henry en zijn makkers werkten tot Nieuwjaar 1867. Hij keerde op eigen kosten terug naar Dakota in het centraal gelegen deel van Noord-Amerika. In de stad Bismarck vond Henry werk in de bruinkoolmijnen langs de linkeroever van de Missouri rivier. Dit werk hield hij vol tot maart 1868, wanneer hij opnieuw naar de wouden trok om aan de spoorweg te werken, maar het werd ditmaal British Columbia in Canada.

Intussen werd er veel over Klondyke gesproken, waar goud werd gedolven. In de lente van 1868 trok Henry met drie makkers noordwaarts, en kocht een uitrusting om goud te delven. Hij had besloten zijn kans te wagen. Met een boot voer hij vijf dagen langs de British Columbiaanse kust naar het hoge noorden, een tocht van circa 1000 km. Vandaar uit moesten de vier tochtgenoten nog 275 km te voet verder. In de stores moest voeding gekocht worden en ze besloten ook alle gerief aan te kopen bij het begin van de voettocht.
Dit gerief bestond uit een geweer, munitie, tabak, een paar bijlen, spaden, houwelen, twee zeven, schotels, kookpannen, een waterketel, koffiepot, dekens, een groot zeil om als tent te dienen, een kleine wieg om goudaarde te wassen, hamer, nijptang, zaag, spijkers, bestekken, twee zakken meel, enkele grote stukken spek, waarvan het vet als smeersel zou dienen, koffie, zout, enkele flessen whisky, zeep, warme kleding, een zwart berenvel om op te liggen en een groot zeil om alles op te leggen. Beurtelings zouden twee man die dragen. Met de kaart in de hand begon de tocht.

De taken waren verdeeld. 's Nachts moest de wacht worden opgetrokken om de coyotes of afstand te houden, daarom werden vuren aangelegd. Het ging alsmaar noordwaarts totdat ze de stroom Lewis zouden bereiken, die hen naar Selkirk zou leiden. Die stroom bereikten ze de vijfde dag na het Lake Aishikik achter zich gelaten te hebben. Vijftien dagen hadden ze doorheen alle soorten terrein geploeterd om hier te geraken. Na een paar uren waren ze in Selkirk. Daar namen ze de boot langs de Yukon River tot Dawson. Na 24 uren varen kwamen ze aan in Klondyke, het goudland. Ze waren in een opgewekte stemming: de rijkdom lag hier immers te wachten!

Er was hier een saloon, een store, en vele lijnwaden tenten. De lui die er rondliepen waren vuil, met versleten schoenen en lompen als kleding. Iedereen droeg een dolk of revolver. De barman legde hen uit, dat ze enkele mijlen noordelijker moesten gaan, want de meest hadden reeds hun claim langs de oevers van de Yukon. Opnieuw werd meel gekocht, spek en andere voeding en ze volgden de stroom stroomafwaarts. Noordelijk genoeg vonden ze een goede plek, waar men gemakkelijk in en uit het water kon stappen. De tent werd opgeslagen en de

taken verdeeld. Het brandhout lag wel honderd meter ver en er moest voortdurend een vuur branden wegens de ijzige kou. Twee man moesten steeds het water in om zand en eventueel goud te rapen. De twee anderen onderhielden het vuur en maakten eten klaar. Het water was ijskoud. Zand scheppen, en boven de stroom zeven was een doodvermoeiende taak. Spoedig werd hun werk beloond want er schitterde goudschilfers in het zand. Wel waren er dagen dat er geen goud was. Het gevonden goud werd in een varkensblaas, die als tabakszak dienst had gedaan, bewaard. Als er een blizzard, een hevige sneeuwstorm, woedde kon niet worden gewerkt, maar moest de tent worden rechtgehouden: één man moest dan steeds buiten staan en de ijzige kou trotseren.

Het goud werd geschat tegen 15 dollar per ons (28 gram) in de stores en nu bleek overduidelijk dat er enkel aan een dagloon werd gewroet. Het meel, het spek en andere levensmiddelen werden er zeer duur en met goud betaald. Zo werkten ze tot 20 uren per dag. Soms werd een pepita (goudklompje) van 5 gram bovengehaald en kwam meer moed opzetten bij de diep ontgoochelde gouddelvers. Op zekere dag had een van de mannen zich in het ijskoude water geworpen om een centimeterdikke rotsblok met goud op te diepen en natuurlijk werd hij doodziek. Ook bleven kleine en later grote ruzies niet uit vanwege de barre levensomstandigheden en de ontgoocheling. Als de zieke genezen was besloten ze alle vier om naar de Verenigde Staten terug te keren. De lange voettocht van 275 km wachtte hen opnieuw. Er werd tot augustus gewacht. Een deel van de uitrusting werd in Dawnson verkocht en het goud omgewisseld, 618 dollar.

De voornaamste oorzaak van het falen der gouddelvers was het feit dat ze het nodige gerief niet bezaten om de rotsblokken te splijten, waarin de goudaders flikkerden. Voor 1 dollar werden de spaden, houwelen, zeven enz. verkocht aan de storehouder, die een vol magazijn had van deze spullen. Vijf maanden hadden ze in die hel geleefd en gewerkt. Er werd een week rust genomen en de tocht kon beginnen.

Nadere details zijn niet bekend, na een lange tijd hebben de mannen afscheid genomen van elkaar, ieder ging zijn eigen weg.

Jaak is dan naar Alaska getrokken en is er een tijdlang trapper geworden. Geweten is dat zijn beide oren bevroren waren. Verder heeft hij weer bij de Canadian Railway gewerkt, heeft een poos gewerkt en gewoond in Chicago. Eenmaal is hij naar België teruggevaren om zijn ouders weer te zien.

Aangezien hij er volledig als een Amerikaan uitzag werd hem afgeraden niet zonder verwittiging zijn ouders te bezoeken. Wat deed Jaak? Hij kwam op een avond naar de slagerswinkel, zag zijn vader bezig in de winkel en z'n moeder achter de toonbank, want toentertijd waren de winkels laat open en keek lange tijd toe, ongezien door zijn moeder… en Jaak ging met de boot terug naar de USA. Neen, hij voelde zich een rasechte Amerikaan.

Hoe het verder met hem gegaan is, zeker is, dat hij naar het zuiden getrokken is, langs Mexico gereisd is, en zo op zekere dag zich in Brazilië heeft aangemeld om er een binnenlandse revolutie mee te gaan uitvechten.
Na die tijd heeft Jaak zich naar Java begeven en heeft daar een militaire onderscheiding gekregen in de oorlog van "Den Oost".

Twintig jaren heeft dat avontuurlijke leven geduurd, van het éne land of werelddeel naar het andere. Een schat aan levenservaring heeft hij ondertussen opgedaan, maar op 39-jarige leeftijd kreeg de zucht naar een gezin met kinderen en een kalm bestaan plots de overhand.

Hij was beurtelings welgesteld en arm geweest maar hij had geleefd zoals hij er zin in had.

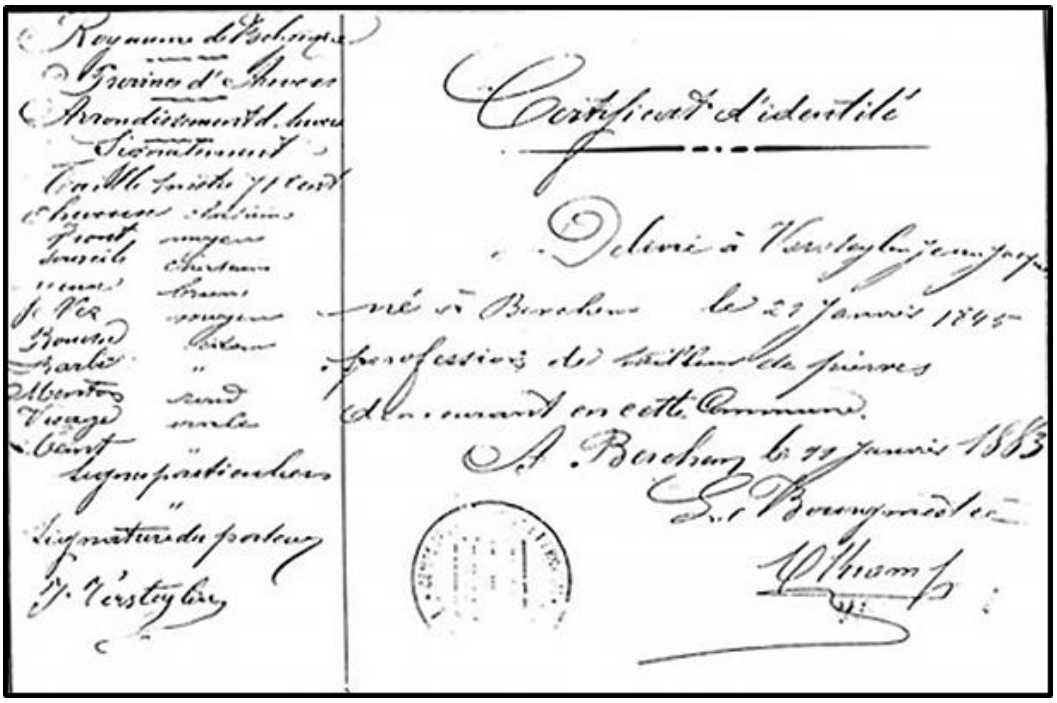

Identiteitscertificaat van Jaak Versteylen.

In 1879 is hij als kalme burger in Antwerpen aangekomen en sprak toen vloeiend zeven talen, waaronder het Portugees en het Spaans. In 1886, 40 jaar oud, is hij in Berchem gehuwd met een Antwerpse en hield een herberg open, de “Torenklimmer”. Het hoeft gezegd, dat het een schitterend idee was, want belangstelling voor hem was er alleszins.

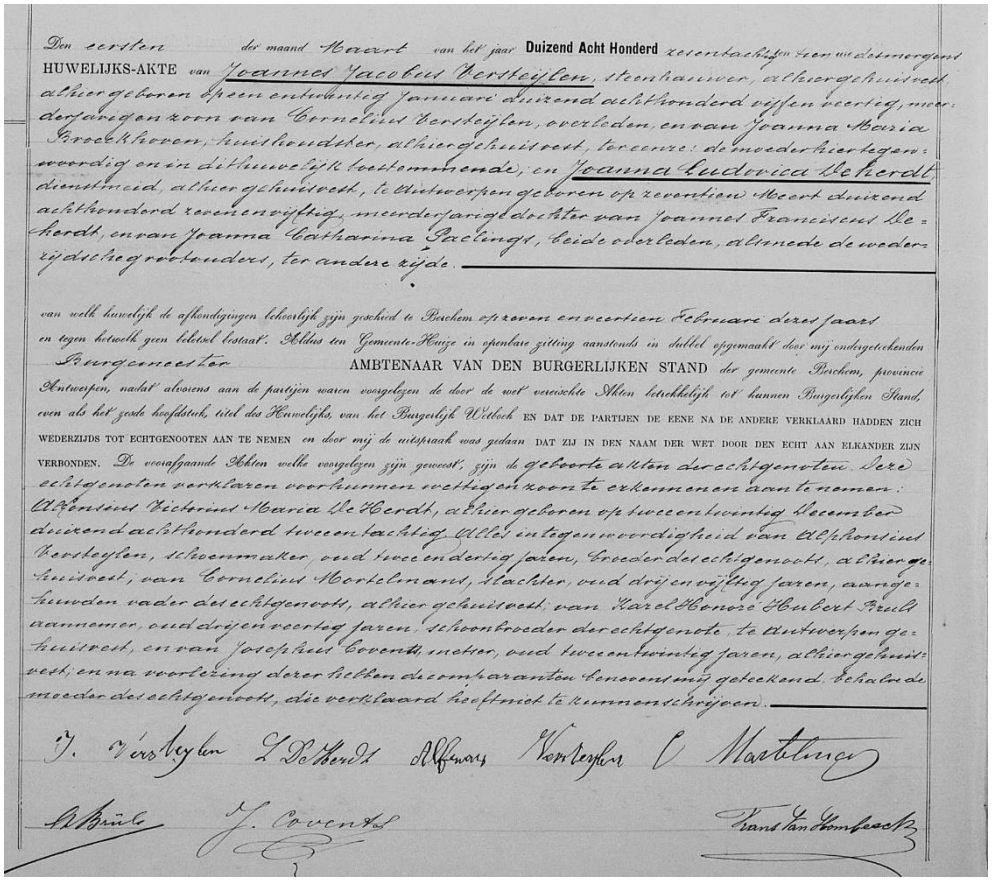

Die man kon vertellen…! Voor die tijd was hij een fenomeen. De ouderen waren hem niet vergeten en de jongeren deden alles over- en over- vertellen om zelf allicht op avontuur te gaan.

Hij was een fijne echtgenoot en beste vader van 3 zonen en 2 dochters. Een zoon volgde steeds met méér dan matige belangstelling al wat zijn vader vertelde.
Op 17-jarige ouderdom ging hij ook naar Amerika en naar Canada maar kwam na twee jaar vol heimwee terug.
Na een tijdje werd de herberg gesloten en bekwam Jaak van het gemeentebestuur van Berchem de post van opzichter van Openbare Werken. Dat had hij tenslotte wel verdiend, want gewerkt had die man in zijn leven.
Op 69-jarige leeftijd stierf hij, heel rustig, in september 1914 te Berchem, betreurd door zijn echtgenote, kinderen en schoondochters. Hij werd steeds beschreven als een ingoed mens die zich geduldig en begripsvol toonde tegenover zijn medemensen.

STAMREEKS JAAK VERSTEYLEN

I. Van Stijl Cornelius x Meesens Maria

II. Van Stijl Adriaen ° Rijkevorsel 11.1.1649; + Westmalle 29.1.1715

x Westmalle 20.03.1675 met Tilemans Anna, + Westmalle 2.2.1723

Het gezin telt 7 kinderen waarvan:

III. Van Stijl Cornelius, ° Westmalle 16.7.1679, + Westmalle 7.1.1741

x Westmalle 30.6.1726 met Bogaerts Catharina.

Het gezin telt 8 kinderen waarvan:

IX. Van Steijlen Joannes, ° Westmalle 20.9.1732 x Aerts Maria van Pulderbos.

Het gezin telt 3 kinderen waarvan:

V. Van Styl Petrus Paulus, ° Deurne 28.6.1766; + rond 1791-1794. Gehuwd op 28.9.1789 met De Coninck Joanna Catharina, ° Berchem 5.11.1767; + Berchem 23.3.1839. (Na het overlijden van Petrus Paulus Van Styl hertrouwt Joanna Catharina met Reyckx Corneel, geboren Kontich 12.5.1759 en voor de derde maal met Van Wassenhoven, geboren 30.4.1772). Uit dit gezin:

VI. Van Stylen Jan Jaak,° Berchem 5.10.1790; + Berchem 10.5.1865 x Antwerpen met Caluy Joanna, geboren Deurne 24.5.1785; + Berchem 18.7.1852.

xx met Van Leemput Maria Theresia, ° Berchem 18.1.1803; + Berchem 27.10.1901 als weduwe Hufkens Jan Baptist. Het gezin telt 7 kinderen waarvan:

VII. Versteylen Corneel, ° Berchem 29.3.1822; + Berchem 23.3.1854.

x Berchem 1.5.1844 met Broeckhoven Joanna Catharina, ° Berchem 23.2.1825; + Berchem 29.2.1892. (Zij hertrouwt met Mortelmans Jan Corneel, ° Mortsel 17.1.1832; + 28.10.1903). Het gezin telt 3 kinderen waarvan:

VIII. Versteylen Jan Jaak (de torenklimmer), ° Berchem 21.1.1845; + Berchem 6.9.1914 x Berchem 1.3.1886 met De Herdt Joanna Louisa, ° Antwerpen 17.3.1857; + Berchem 14.8.1945. Het gezin had 5 kinderen waarvan:

IX. Versteylen Karel, ° Berchem 21.11.1886; + Berchem 3.6.1982 x 27.7.1909 met Kerselaers Josephina Paulina, ° Meerhout 13.3.1885; + Berchem 31.10.1971. Het gezin telt 3 kinderen:

X. 1. Margaretha Wivina, ° Berchem 1.2.1909; + Berchem 2.8.1910.

2. Margaretha Louisa, ° Berchem 18.4.1914 x Antwerpen 8.8.1936 met Willems Leo, waarvan 2 kinderen (volgt 1)

3. Maria Alfinsia, ° Berchem 4.3.1919 x Seuflaire Emile.

(1) Kinderen van het echtpaar Willems Leo en Maragetha Louisa Versteylen:

Irene Pauline, ° Antwerpen 14.8.1939 x Leroy Edmond. Hun kinderen: Alain, Yves, Didier.

Marie Charles, ° Antwerpen 12.2.1953 x Van den Bossche Ronald. Hun kinderen Sophie, Ilse.

BIJLAGE:

In het verhaal over Jaak Versteylen wordt gewag gemaakt over een artikel in de krant omtrent zijn torenklimmerij. Zijn waagstuk stond met grote letters in de krant, evenwel zonder zijn naam. De dag daarop verscheen een nieuw artikel waarin zijn naam wel vermeld wordt. In welke krant deze twee artikels verschenen wordt er echter niet bij gezegd.

Door een gezonde nieuwsgierigheid gedreven, wou ik toch eens nagaan of ik bewuste krant kon terugvinden en zien hoe men de gebeurtenis naar de lezers bracht. Op de tijdschriftenafdeling van de bibliotheek van Antwerpen (Minderbroerdersrui) had men nog kranten uit die periode; nl. Het Handelsblad en De Koophandel. Nu niet bepaald het soort kranten om dergelijke “faits divers” te publiceren. En toch ….

De Koophandel 1-2 november 1864 schrijft:
Deze namiddag stond een groote menigte langs alle kanten naer de top van O.L.Vrouw toren te zien, waerop een man alle kunstverrichtingen deed, zoals op zijn kop staen, dansen enz. Eindelijk schoot hij al zijn kleederen uit en begon er mede te zwaaien. Die man was steenhouwer, werkende aen den toren, verkeerende in lighte staet van dronkenschap. Een zyner gezellen is hem er gaan afhalen doch toen hij beneden kwam, werd hij door de politie naar de amigo geleid onder een juichende menigte.

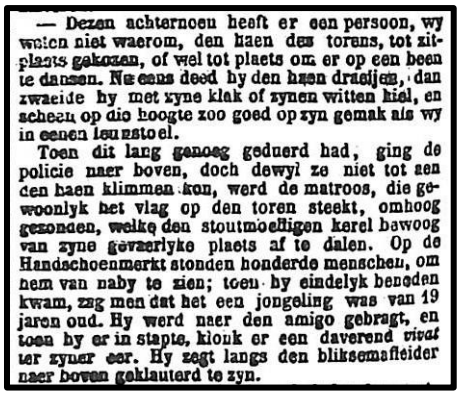
— Dezen achternoen heeft er een persoon, wy weten niet waerom, den haen des torens, tot zitplaats gekozen, of wel tot plaets om er op een been te dansen. Nu eens deed hy den haen draeijen, dan zwaeide hy met zyne klak of zynen witten kiel, en scheen op die hoogte zoo goed op zyn gemak als wy in eenen leunstoel.
Toen dit lang genoeg geduerd had, ging de policie naer boven, doch dewyl ze niet tot aen den haen klimmen kon, werd de matroos, die gewoonlyk het vlag op den toren steekt, omhoog gezonden, welke den stoutmoedigen kerel bewoog van zyne gevaerlyke plaets af te dalen. Op de Handschoenmarkt stonden honderde menschen, om hem van naby te zien; toen hy eindelyk beneden kwam, zag men dat het een jongeling was van 19 jaren oud. Hy werd naer den amigo gebragt, en toen hy er in stapte, klonk er een daverend *vivat* ter zyner eer. Hy zegt langs den bliksemafleider naer boven geklauterd te zyn.

Het Handelsblad 1-2 november 1864 schrijft onder het Stadsnieuws:

Deze achternoem heeft er een persoon, wy weten niet waerom: den haen des torens, tot zitplaets gekozen, of wel tot plaets om er op een been te dansen. Nu eens hy den haen draeijen, dan zwaeide hy met zyne klak of zynen witten kiel, en scheen op die hoogte zoo goed op zyn gemak als wy in eenen leunstoel.

Toen dit lang genoeg geduerd had, gingen de policie naer boven, doch dewyl ze niet tot aen den haen klimmen hon, werd de matroos, die gewoonlijk het vlag op den toren steekt, omhoog gezonden, welke de stoutmoedigen kerel bewoog van zyne gevaerlyke plaets af te dalen. Op de Handschoenmerkt stonden honderde menschen, om hem van naby te zien; toen hij eindelyk beneden kwam, zag men dat het een jongeling was van 19 jaren oud. Hy werd naer den amigo gebraght, en toen hy er in stapte, klonk er een daverend vivat ter zyner eer. Hy zegt langs den bliksemafleider naer boven geklauterd te zyn.

De dag daarop, *Het Handelsblad* 3 november 1864:

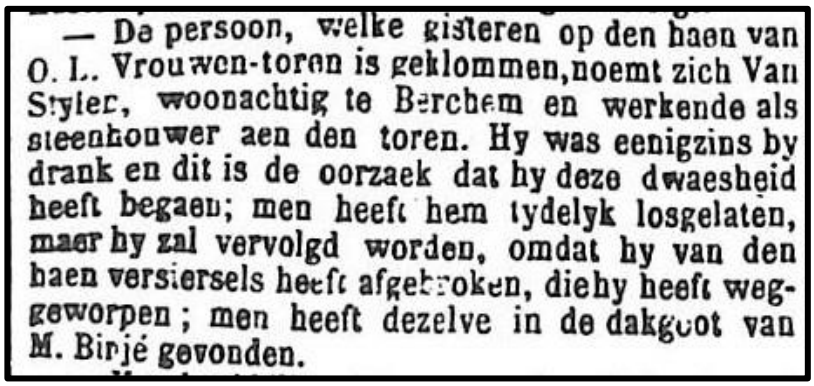
— De persoon, welke gisteren op den haen van O. L. Vrouwen-toren is geklommen, noemt zich Van Styler, woonachtig te Berchem en werkende als steenhouwer aen den toren. Hy was eenigzins by drank en dit is de oorzaek dat hy deze dwaesheid heeft begaen; men heeft hem tydelyk losgelaten, maer hy zal vervolgd worden, omdat hy van den haen versiersels heeft afgebroken, die hy heeft weggeworpen; men heeft dezelve in de dakgoot van M. Binjé gevonden.

De persoon welke gisteren op de haen van O.L. Vrouwen-toren is geklommen, noemt zich Van Stylen, woonachtig te Berchem en werkende als steenhouwer aen de toren. Hy was eenigzins by drank en dit is de oorzaek dat hy deze dwaasheid heeft begaen: men heeft hem tydelyl losgelaten, maer hy zal vervolgd worden, omdat hy van den haen versiersels heeft afgebroken, die hy heeft weggeworpen: men heeft dezelve in de dakgoot van M. Binjé gevonden.

Tot daar de krantenknipsels. Van grote letters is helemaal geen sprake, maar de artikels uit het Handelsblad komen vrij goed overeen met het verhaal. Merk ook het verschil aan informatie welke door de twee kranten gegeven wordt! Er is niets nieuws onder de zon.

STADSNIEUWS.

Weêrkundig Bulletyn.

Meêgedeeld door het Observatorium van Parys.

DONDERDAG, 4 november.

Sterke drukking van den barrometer op de westkusten van Ierland en Engeland. Valencia 772, ligte daling te Nairn 768; waerschynlyk tamelyk slecht weder op het noorden van den Atlantischen Oceaen en storm, beginnende in het Z.-W. van Frankryk.

Waerschynlykheden voor morgen. Kusten van Duinkerken naer Hamburg, gematigde wind tusschen O. en N.

—

Wy hebben eenen brief voor ons liggen, uit Washington den 18 october laestleden naer Antwerpen gezonden en hier den 31 der zelfde maend gearriveerd. Deze brief is uit de legerplaets voor Petersburg (Amerika) geschreven door een onzer stadgenooten, met name Jaek Vantult, eene der vele bedrogenen, welke door schoone beloften werden verleid om hun vaderland te verlaten, en die ginds in het noorderlyk leger als soldaet werden ingelyfd.

M. Vantult schryft, dat een Antwerpenaer, Jan Van den Ende, in een der talryke gevechten tegen de zuiderlyken, door eenen kanonbal in het hoofd getroffen werd en voor zyne oogen op den slag is dood gebleven. Een andere Antwerpenaer, geheeten Guffens, bygenaemd *de Witte*, werd na denzelfden stryd vermist, doch het schynt dat hy krygsgevangen is genomen.

Van de 462 Duitschers en Belgen, welke in den tyd met de stoomboot *Bellona* uit onze haven naer Amerika vertrekken, blyven er, zoo schryft Vantult, slechts nog 147 over, « want, voegt hy er by, 't is hier een bloedbad. »

Nu waren zy gelast om den vyand den weg naer Petersburg af te snyden en dan die stad stormenderhand in te nemen. De briefschryver gelooft dat er na dit alles niet veel der Duitschers of Belgen meer zullen in leven zyn, want zegt hy, ten slotte van zynen brief, *het zal eene wezenlyke beenhouwery zyn.*

—

Bij mijn opzoekingen in het Handelsblad stootte ik toevallig op een artikeltje met betrekking tot Antwerpenaren die meevochten met de Noordelijken en waar ook Jaak Versteylen van de partij was. We drukken het hier voor U af. En wie meer informatie wil over de rekrutering van Belgen voor die oorlog kan dit vinden in de VVF Bibliotheek: H.10.0011:

En marge de la Guerre de Sécession. Recrutement en Belgique pour les troupes fédérales 1964-1865. Uittreksel uit La Revue d'Histoire Militaire. Juni, september, december 1968.
